

МІСЦЕ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ У БОРОТЬБИ ІЗ ШАХРАЙСТВАМИ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Андрущенко Ігор Григорович

доцент кафедри економіко-правових дисциплін

Національної академії внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

Питання боротьби зі злочинністю у сфері економіки, у тому числі із різного роду шахрайськими діями стають усе більш актуальними. Шахрайство набуває значних масштабів і проявляється у все нових формах. На зорі незалежності нашої держави переважало шахрайство з використанням різних предметів (карт, наперстків, грошових ляльок), так назване “вуличне шахрайство”, дрібне шахрайство, що виражалося в обмані при обіцянці доставити річ, за яку отриманий аванс, зробити роботи тощо, при цьому ставка злочинців робилася на зайву довірливість, азартність громадян, (матеріальний збиток, який наносився даними злочинами був порівняно невеликий), то нині набуло поширення так назване шахрайство “білих комірців”, суб’єктами вчинення даного роду злочинів усе частіше стають керівники та посадові особи банківських і фінансово-кредитних установ (далі – ФУ). Збитки, що заподіюються такими злочинами обчислюються десятками та сотнями тисяч гривень. З огляду на тенденцію росту кількості розкрадань здійснених шляхом шахрайства, можна стверджувати, що боротьба з такими злочинами є одним із пріоритетних напрямів діяльності правоохоронних органів в Україні.

На сучасному етапі розвитку економіки країни та у зв’язку з помітним погіршенням становища ФУ, а також реальною підірваністю грошового обігу, в якості грошових замінників використовується не лише зростаюча дебіторська заборгованість, але й цілий спектр фінансових інструментів розрахунку (акції, облігації, акредитиви, депозитарні розписки, комерційні договори, що оформляються для розрахунків у якості цінних паперів) тощо. Надзвичайна небезпека цієї ситуації полягає в тому, що застосування сурогатів грошей, а також триваюча доларизація економіки, фактично вже створили паралельну грошову систему тіньової економіки, що:

- не сплачує податки до відповідного бюджету країни;
- не схильна до державного контролю та регулювання;
- є живильним середовищем для антидержавних по своїй суті кримінальних утворень

[1, с.32-37].

Нині вітчизняні ФУ знаходяться в достатньо складних умовах, оскільки на їх діяльності вкрай негативно позначаються кризові явища в економіці. Триває активний пошук можливих шляхів виходу країни з фінансово-економічної кризи. При цьому неймовірні труднощі, що випали на долю банківської та фінансово-кредитної систем, серйозно збільшуються надзвичайно небезпечними загрозами її фінансовим ресурсам з боку організованої злочинності [2].

Як свідчать матеріали практики, кожний третій злочин, здійснений у складі організованої злочинної групи, було вчинено у фінансово-кредитній сфері; кожний четвертий – у сфері виробництва; кожний шостий – у сфері зовнішньоекономічної діяльності; в аграрному секторі та сфері споживчого ринку кожний десятий злочин був здійснений організованою злочинною групою [3].

Злочинність динамічна та досить легко пристосовується до ринкових відносин. За прогнозами провідних експертів даної галузі, очікується значне зростання таких злочинів. Крім цього, також необхідно враховувати, що за приблизними підрахунками експертів латентність окремих видів злочинів у банківській та фінансово-кредитній сферах складає

майже 80 %. Тобто відсоток звернень керівників ФУ у випадках вчинення подібного роду злочинів до правоохоронних органів – складає лише 20 % у порівнянні з тим, що відбувається у дійсності. Від неповернення кредитів та вчинення інших злочинів у даній галузі, незахищені належним способом ФУ втрачають значні суми, внаслідок чого останні отримують реальний шанс стати банкрутами, а працівники поповнити ряди безробітних нашої країни [4].

Насамкінець слід зазначити, що шахрайство є самим поширеним видом злочинів. Так як досить ввійти в довіру до ФУ з метою переконати, що ти серйозний потенціальний клієнт та представляєш інтереси промислових чи фінансових структур та готовий до тривалого співробітництва. Воно (шахрайство) здійснюється під виглядом справжньої кредитної угоди, злочинці збирають інформацію, що дозволяє їм видати себе за досвідчених підприємців, які неодноразово одержували і повертали кредити. У зв'язку з цим злочинці спочатку вивчають кредитну політику ФУ; організаційні та технологічні особливості висновку кредитного договору, а також порядок видачі кредиту; виявляють працівників ФУ, які приймають рішення про видачу кредиту, і намагаються з ними встановити особисті контакти. Варто також пам'ятати і про злочини, що пов'язані із легалізацією прибутків, отриманих злочинним шляхом через ФУ, іншими словами – відмивання “брудних” коштів.

Список використаних джерел

1. Гаухман Л.Д., Максимов С.В. Уголовная ответственность за преступления в сфере экономики. – М., – Рубикон – 2001. – 272с.
2. Сидоров В.С. Банковская безопасность и преступность // Банковское дело в Москве. – 2002. – № 9 (45). – С. 42-47.
3. Корж В.П. Теоретические основы методики расследования преступлений / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lawbook.by.ru>.
4. Табалдиева Н.С. Банковская безопасность в сфере финансово-кредитных правоотношений. – Коммерсант. – 2002. – № 3. – С. 6-7.